

De IJsberg van Onbegrepen Gedrag bij Kinderen met Autisme

Wat er onder het gedrag zit: oorzaken die je niet altijd ziet

Sensorisch / Over- & Onderprikkeling

1. Sensorische factoren

- Over- of ondergevoeligheid voor prikkels: geluid, licht, aanraking, smaak, geur, beweging.
- Voorbeeld: Kind dekt oren bij harde geluiden, weigert kleding of reageert heftig op aanraking.

2. Overprikkeling

- Te veel prikkels tegelijk of te intens.
- Voorbeeld: Driftbuien in drukke omgevingen zoals winkels of school.

3. Onderprikkeling

- Te weinig stimulatie; kind zoekt extra prikkels of raakt verveeld.
- Voorbeeld: Stampen, friemelen of luide geluiden maken om zichzelf te stimuleren.

Emoties & Stress

4. Angst

- Angst voor verandering, nieuwe situaties, onbekende mensen of onverwachte gebeurtenissen.
- Voorbeeld: Paniek bij plotselinge verandering in dagplanning.

5. Moeite met emoties reguleren

- Kind kan emoties zoals boosheid, verdriet of frustratie niet goed beheersen.
- Voorbeeld: Woede-uitbarsting bij een klein probleem.

6. Overprikkeling door emoties

- Kind raakt overbelast door eigen of andermans emoties.
- Voorbeeld: Driftbuien wanneer meerdere mensen tegelijk emotioneel reageren.

7. Trauma of negatieve ervaringen

- Eerdere nare ervaringen kunnen angst, stress of teruggetrokken gedrag veroorzaken.
- Voorbeeld: Een val, pestervaring of ziekenhuisbezoek kan nog weken later gedrag beïnvloeden.

Cognitief

8. Langere verwerkingstijd

- Het duurt langer om informatie te begrijpen of te reageren.
- Voorbeeld: Kind lijkt ongehoorzaam omdat het traag reageert, maar is eigenlijk nog aan het nadenken.

9. Problemen met flexibiliteit

- Moeite met aanpassen aan nieuwe of onverwachte situaties.
- Voorbeeld: Verandering in spelregels of dagplanning kan tot boosheid leiden.

10. Problemen met planning en organisatie

- Moeite met stap-voor-stap taken, prioriteiten stellen of afronden van opdrachten.
- Voorbeeld: Kind raakt gefrustreerd bij taken die meerdere stappen hebben.

11. Moeite met executieve functies

- Moeite met starten, stoppen, plannen, organiseren en zelfregulatie.
- Voorbeeld: Niet luisteren of blijven doorgaan terwijl het tijd is om te stoppen.

Communicatie & Sociaal

12. Communicatieproblemen

- Moeite met uiten van eigen gevoelens, behoeften of frustraties.
- Voorbeeld: Huilen of schreeuwen in plaats van vragen om iets.
- Moeite met begrijpen van wat anderen zeggen, bedoelen of verwachten.
- Voorbeeld: Kind reageert boos of ongehoorzaam omdat het instructies of sociale hints niet goed begrijpt.

13. Sociale uitdagingen

- Moeite met begrijpen van sociale regels, verwachtingen of emoties van anderen.
- Voorbeeld: Het kind pakt speelgoed van een ander zonder te begrijpen dat dat niet mag.

Interesses & Motivatie

13. Interesses en focus

- Sterke focus op eigen interesses of routines kan botsen met de omgeving.
- Voorbeeld: Boos worden als iets anders dan de favoriete activiteit wordt aangeboden.

14. Motivatie en beloning

- Onbegrepen gedrag kan ontstaan als iets niet interessant, betekenisvol of motiverend genoeg is.
- Voorbeeld: Kind doet niet mee aan activiteit omdat het geen plezier of nut ziet.

Biologisch & Fysiek

15. Fysieke ongemakken

- Honger, dorst, vermoeidheid, pijn, ziekte of ongemak.
- Voorbeeld: Oorpijn of buikpijn leidt tot terugtrekken of prikkelbaarheid.

16. Biologische factoren

- Slecht slapen, hormonale veranderingen, medicatie-effecten of lichamelijke groei.
- Voorbeeld: Vermoeidheid leidt tot prikkelbaarheid.